

Ukázka zpracování učebních osnov předmětu Hudební výchova

ZŠ pro sluchově postižené Praha 5, Holečkova ulice

Škola má deset ročníků, 1. stupeň tvoří 1. až 6. ročník, 2. stupeň 7. až 10. ročník. V charakteristice předmětu je uvedena informace o očekávaných výstupech, u tabulek s osnovami předmětů barevné označení vypuštěných, upravených nebo nahrazených očekávaných výstupů. Ty jsou dobře rozpracovány do jednotlivých ročníků.

U částí, jejichž náplň není zpracována po ročnících, ale po obdobích, není z charakteristiky předmětu příliš jasné, podle jakých kritérií bude probíhat v jednotlivých ročnících hodnocení žáků.

(Učivo neprošlo kontrolou VÚP.)

Hudebně dramatická výchova

Hudebně dramatická výchova je zařazena do školního učebního plánu jako povinný vyučovací předmět ve všech ročnících s časovou dotací jedné hodiny týdně. Je to předmět integrovaný, vytvořený speciálně pro žáky se SP. Vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura, nahrazuje vzdělávací obor Hudební výchova, doplňuje ho o očekávané výstupy vycházející ze vzdělávacího oboru dramatická výchova a o výstupy rozvíjející činnosti rytmicko-pohybové a taneční.

Hudební, rytmicko-pohybové, taneční a dramatické činnosti, které tvoří obsahovou náplň předmětu, se navzájem prolínají, navazují na sebe a jsou zařazeny tak, aby odpovídaly intelektuálnímu, duševnímu, fyzickému a emocionálnímu stupni vývoje žáků a pomáhaly rozvoji klíčových kompetencí.

Obsah učiva není striktně členěn do jednotlivých ročníků, ale pouze do základních okruhů činností. Posloupnost v řazení tematických celků či vyřazení některého námětu je plně v kompetenci učitele s přihlédnutím k mentálním a fyzickým schopnostem, zkušenostem, hloubce sluchového postižení žáků a k jejich jazykovým a komunikačním dovednostem. Vzhledem k řadě společných prvků popisovaných celků je možné a vhodné některá témata vzájemně spojit.

V hodnocení je třeba zachytit zejména pokroky, kterých žák dosáhl oproti výchozímu stavu.

Mezipředmětové vztahy

Hudebně dramatická výchova prolíná i ostatními předměty a snaží se rozvíjet osobnost žáka ve všech směrech.

Průřezová témata:

- osobnostní a sociální rozvoj - růst smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, sebepoznání a sebepojetí, relaxace, rozvoj tvořivosti, sebeovládání a sebekontrola, komunikace, hodnoty, postoje a praktická hlediska
- multikulturní výchova – lidské vztahy, odlišnosti v kultuře jiných národů a etnických skupin
- mediální výchova – tvorba mediálního sdělení

Kompetence k učení

Učitel:

- zadává jednotlivé úkoly tak, aby si žáci mohli sami organizovat činnost
- vede žáky k samostatnosti
- využívá kladného hodnocení pro motivaci žáků
- seznamuje žáky s obecně používanými termíny

Žák:

- připravuje si sám některé činnosti
- poznává vlastní pokroky a zpětně si uvědomuje případné lepší možnosti řešení
- seznamuje se s hudební, pohybovou a dramatickou terminologií

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- zadává úkoly s možností improvizace

- diskutuje s žáky o různých možnostech, dává prostor pro nápady žáků
- předkládá žákům dostatek námětů k samostatnému řešení, souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek

Žák:

- improvizuje na dané téma
- zapojuje se aktivně podle svých schopností

Kompetence komunikativní

Učitel:

- komunikuje s žáky tak, aby eliminoval komunikační bariéru (vychází z možností žáků)
- dává dostatek prostoru pro vyjádření názoru žáků
- vede žáky k samostatnému, osobitému myšlení
- sleduje dodržování pravidel komunikace (respektování názoru druhých, naslouchání)

Žák:

- vyjadřuje svůj názor vhodným způsobem
- dodržuje pravidla komunikace
- nebojí se vyjádřit svůj názor
- respektuje názory jiných osob

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům při činnostech pomáhá
- umožňuje žákům zažít úspěch
- zohledňuje rozdíly v možnostech žáků
- rozvíjí citovou výchovu, dává impulsy k ventilování citů
- volí individuální přístup podle stupně postižení

Žák:

- učí se respektovat svou roli ve skupině, spolupracuje
- pomáhá ostatním
- umí rozlišit estetický a neestetický pohyb u sebe i ostatních
- je schopen vyjádřit své city a nestydí se za ně

Kompetence občanské

Učitel:

- pomáhá žákům vytvořit si kladný postoj k pohybu
- podporuje u žáků zájem

Žák:

- aktivně se zapojuje do všech činností
- umí obhájit svůj postoj

Kompetence pracovní

Učitel:

- vyžaduje dodržování dohodnutých postupů
- dbá na bezpečnost a dodržování hygienických pravidel
- vede žáky ke koncentraci na činnost a její správné provedení

Žák:

- dodržuje dohodnuté postupy
- dodržuje hygienická pravidla a pravidla bezpečnosti
- správně používá všechny pomůcky
- dokáže se soustředit na jednotlivé činnosti

Očekávané výstupy – žák:

1. období

- uvědomuje si, že pohyb lze spojovat s rytmem
- soustředí se na hudební a rytmický doprovod, reaguje na změnu
- snaží se o estetické držení těla
- umí navázat kontakt s jinými osobami
- umí k pohybové hře využít i různé hračky a náčiní
- snaží se správně dýchat a zřetelně vyslovovat
- pohybem vyjádří lidskou činnost
- napodobí pohybem různé živočichy
- je schopen řídit se instrukcemi a dodržuje pravidla
- aktivně se zúčastní společných činností

2. období

- zná a umí předvést základní taneční prvky
- rozliší estetický a neestetický pohyb
- vyjádří pohybem určitou náladu nebo cit
- dovede pohybem doprovodit výrazně rytmický doprovod
- zná základní hudební nástroje
- dodržuje dohodnutá pravidla, sám se na vytváření pravidel aktivně podílí
- zná zásady slušného chování a řídí se jimi

3. období

- je schopen nezávisle pracovat s dostatečnou sebejistotou
- zná a umí předvést jednoduché tance
- spolupracuje plnohodnotně s ostatními na přípravě dramatického výstupu
- aktivně se podílí na přípravě společného vystoupení
- přijímá svou roli ve skupině
- vybere si vhodné pomůcky či náčiní dle pohybové aktivity
- vyjádří pohybem různé nálady a pocity
- pasivně se orientuje v základní hudební, pohybové a dramatické terminologii
- zná základní relaxační techniky, umí se uvolnit
- pasivně zná základní hudebně dramatické formy

Hudebně – dramatická výchova

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Ročník	Průřezová témata	Poznámky (přesahy, vazby)
- uvědomuje si, že pohyb lze spojovat s rytmem	- správně zopakuje krátký rytmický celek - rozliší pomalé a rychlé tempo - koordinuje podle daného rytmu předem určený pohyb těla (ruce a nohy současně)	- rytmus a pohyb (rytmický pohyb, postřeh, pohybová obratnost, cit pro rytmus)	1. - 4.		
- soustředí se na hudební a rytmický doprovod, reaguje na změnu	- udrží pozornost při společných rytmických hrách a aktivně se jich zúčastní - správně zopakuje po učiteli bubnování a rytmus zopakuje tleskáním - změní podle pokynů tempo bubnování - podle míry postižení reaguje pohybem na zvuk nebo vibrace (vnímá – nevnímá) - reaguje pohybem na změnu rytmu bubnování - podle míry postižení rozliší různé druhy zvuků a přiřadí je k předmětu či obrázku - rozlišuje vytleskáváním krátké a dlouhé slabiky - umí vytleskat některá vybraná říkadla a přednést je v rytmu i ve znakovém jazyce - podle svých možností reaguje pohybem na hudbu doprovázenou vibracemi	- rytmické hry v kruhu (smysl pro rytmus, postřeh, koncentrace) - bubnování (učitel a žáci se v bubnování střídají) - sluchová cvičení a hry – vnímání a rozlišování zvuků, reakce na ně - říkadla	1. - 4.	Osobnostní a sociální rozvoj – rozvoj smyslového vnímání, komunikace, pozornost a soustředění	ZJ - říkadla
- umí navázat kontakt s jinými osobami	- udrží zrakový kontakt s učitelem i spolužáky	- hry na udržení zrakového kontaktu	1. - 4.		ZJ – porozumění jednoduchým

	<ul style="list-style-type: none"> - hmatem pozná velikostí a tvarem výrazně odlišné předměty - hmatem rozezná osobu učitele a spolužáků a umí je znakem pojmenovat - nebojí se poslepu následovat učitele či spolužáky po třídě a později i v neznámém prostoru - umí vést s ohledem na bezpečnost spolužáka po třídě - umí vést spolužáka s ohledem na bezpečnost v neznámém prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> a s fyzickým kontaktem (poznávání druhých po hmatu) - hry, vyžadující vzájemnou pomoc a důvěru (zavázané oči) 			pokynům
- snaží se správně dýchat a zřetelně vyslovovat	<ul style="list-style-type: none"> - zvládá základy správného tvoření dechu - umí alespoň částečně nafouknout balónek - aktivně spolupracuje s učitelem a podle míry svého sluchového postižení se snaží správně vyslovovat s pomocí řečového počítačového programu 	<ul style="list-style-type: none"> - nácvik správného posazení hlasu, tvoření tónu a ovládání hlasu s pomocí řečového počítačového programu 	1. - 4.		individuální logopedická péče
- snaží se o estetické držení těla	<ul style="list-style-type: none"> - zvládá základy správného držení těla při sezení, stojí i chůzi - správně opakuje pohyby učitele - změnil frekvenci pohybu podle pokynu učitele - udržel rovnováhu na lavičce při chůzi vpřed i vzad - zvládne různé formy pohybu na lavičce - umí uvolnit i zvýšit svalové napětí při hře 	<ul style="list-style-type: none"> - základní estetický pohyb těla – chůze vpřed, vzad, po špičkách, pochod, běh, poskoky, obraty, podřepy - uvědomování si sebe a svého těla v prostoru – rovnováha, ovládání těla, držení těla, napětí – uvolnění 	1. - 4.	Osobnostní a sociální rozvoj – sebepoznání a sebepojetí	

<ul style="list-style-type: none"> - umí k pohybové hře využít i různé hračky a náčiní - je schopen řídit se instrukcemi a dodržuje pravidla 	<ul style="list-style-type: none"> - aktivně se zapojuje do všech činností, nestaví se k nim odmítavě - přijímá pravidla hry a řídí se jimi - umí k pohybové hře využít různé hračky a náčiní 	<ul style="list-style-type: none"> - hry a cvičení s náčiním – šátek, míč, stuha apod., při rytmickém nebo hudebním doprovodu 	1. - 4.	Osobnostní a sociální rozvoj – komunikace, rozvoj smyslového vnímání	
<ul style="list-style-type: none"> - pohybem vyjádří lidskou činnost - aktivně se zúčastní společných činností - napodobí pohybem různé živočichy 	<ul style="list-style-type: none"> - napodobí v hlavních rysech ukázkou učitele - umí pojmenovat ve ZJ předváděnou improvizaci - vstupuje do jednotlivých rolí a přirozeně v nich jedná - vyjádří pohybem základní činnosti a umí je pojmenovat znakem i slovem - vyjádří pohybem typické rysy některých zvířat a umí je pojmenovat znakem i slovem 	<ul style="list-style-type: none"> -pohybové hry – improvizace na základě poznávání různých lidských činností, co dělá doma maminka, tatínek, zaměstnání - typické znaky některých zvířat - improvizace 	1. - 4.		ZJ – tématické okruhy
<ul style="list-style-type: none"> - spolupracuje ve dvojici i v kolektivu, své spolužáky při hře respektuje 	<ul style="list-style-type: none"> - zapojí se hry - přijímá svou roli ve skupině - přijímá pravidla hry 	<ul style="list-style-type: none"> - rytmické i pohybové hry podle schopností žáků 	1. - 4.	Osobnostní a sociální rozvoj – komunikace, multikulturní výchova – lidské vztahy	

Hudebně – dramatická výchova

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Ročník	Průřezová témata	Poznámky (přesahy, vazby)
- zná a umí předvést základní taneční prvky - rozliší estetický a neestetický pohyb	- v pochodovém rytmu vytvoří vlastní taneční kreaci - ovládá poskočný krok, držení při tanci - pohybuje se na místě ve 3/4 a 2/4 taktu - pohybuje se v prostoru v 3/4 a 2/4 taktu jednotlivě i ve dvojicích	- základní estetický pohyb těla – výměnný krok, chůze dvoudobá a třídobá, valčíkový krok, jednoduché taneční hry (důležitý je hudební nebo rytmičtý doprovod)	5. - 6.	Osobnostní a sociální rozvoj – sebepoznání a sebepojetí	
- dovede pohybem doprovodit výrazně rytmický doprovod	- reaguje pohybem na daný vytleskávaný rytmus, přizpůsobí pohyb změně rytmu - umí vytleskat známá říkadla a rytmu přizpůsobit i přednes v znakové řeči	- různé rytmy-improvizovaný pohyb - rytmické hry (vytleskávání jednoduchých říkadel) - propojování rytmu pohybu a slova (přednášení poezie ve znakovém jazyce)	5. - 6.		
- vyjádří pohybem určitou náladu nebo cit	- přiřadí z nabídky učitele vhodnou situaci a emoci, která s ní obvykle souvisí - vyjádří mimikou a držením těla základní emoce - pracuje ve skupině při	- vyjádření základní emoce gestem, mimikou, držením těla (smutek, radost,	5. - 6.	Osobnostní a sociální rozvoj – sebepoznání a sebepojetí	

	dramatizaci předem daných modelových situací	lítost, bolest..) - hry s různými náměty – vyjádření lidské vlastnosti krátkou improvizací (lenost, pýle, lakota, chytrost, hloupost, bohatství, chudoba)			
- zná základní hudební nástroje	- pozná na obrázcích a videoukázkách základní hudební nástroje, umí je pojmenovat znakem i slovem	- seznámení s hudebními nástroji podle postižení žáků (hudební ukázka, vibrace, obrázky) - klavír, housle, buben, činely, flétna	5. - 6.		
- dodržuje dohodnutá pravidla, sám se na vytváření pravidel podílí	- pracuje ve skupině při dramatizaci přečteného textu v různých rolích - na základě svých schopností a s ohledem na vlastní zkušenost vytváří pohybové improvizace k daným tématům samostatně i ve skupině	- dramatizace četby (použití znakového jazyka, pantomimy) - skupinová improvizace na dané téma – rodina, škola, cestování, návštěva restaurace, na výletě, u lékaře, na nádraží... (žáci si připravují improvizaci sami	5. - 6.	Osobnostní a sociální rozvoj – komunikace, rozvoj tvořivosti	

		- rozdělení rolí, osnova děje)			
- zná zásady společenského chování a řídí se jimi	- na základě svých zkušeností připraví improvizace k daným námětům z oblasti společenského chování - při modelových situacích pozná správné společenské chování - chová se v životě podle těchto zásad	- rámcové náměty: přestavení se přivítání hosta chování u stolu vysvětlení cesty chování ve veřejné dopravě (žáci na dané téma zkoušejí různé varianty – hledají správné řešení)	5. - 6.	Multikulturní výchova – odlišnosti v kultuře národů a etnických skupin Osobnostní a sociální rozvoj – hodnoty, postoje, praktická hlediska	

Hudebně – dramatická výchova

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Ročník	Průřezová témata	Poznámky (přesahy, vazby)
- zná a umí předvést jednoduché tance	- s pomocí učitele tančí podle svých možností ve dvojicích některé tance za doprovodu hudby - podle diktátu ve ZJ pozná z vybrané nabídky názvy základních lidových a umělých tanců	- jednoduché tance – mazurka, valčík, polka, country tance - názvy základních lidových a umělých tanců	7. - 10.		
- pasivně se orientuje v základní hudební, pohybové a dramatické terminologii	- podle diktátu ve Zj pozná z vybrané nabídky jednotlivé pojmy, podle možnosti je přiřadí k obrázku - zná jména nejznámějších hudebních skladatelů	- základní hudební pojmy a teorie – zvuk, tón, nota, notová osnova, názvy not, houslový klíč,	7. - 10.		

		rytmus, dynamika, melodie, dirigent, orchestr, druhy hudby, nejznámější hudební skladatelé, jejich život a dílo			
<ul style="list-style-type: none"> - spolupracuje plnohodnotně s ostatními na přípravě dramatického výstupu - aktivně se podílí na přípravě společného vystoupení - přijímá svou roli ve skupině - je schopen spolupracovat s dostatečnou sebejistotou 	<ul style="list-style-type: none"> - na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové variace - zkoumá různá témata na základě vlastního jednání - s pomocí učitele pracuje ve skupině na přípravě menšího inscenačního útvaru a využívá při tom různých výrazových prostředků - chápe, co je reklama a zná její úskalí - reflektuje svůj zážitek z dramatického díla (film) 	<ul style="list-style-type: none"> - dramaturgie četby - dramaturgie vlastních zážitků - příprava vystoupení (vánoční besídka) - reklama – improvizace (rozhovor – vliv reklamy) 	7. - 10.	<p>Mediální výchova – tvorba mediálního sdělení</p> <p>Osobnostní a sociální rozvoj – komunikace, rozvoj tvořivosti</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - vybere si vhodné pomůcky či náčiní dle pohybové aktivity - vyjádří různé nálady a pocity 	<ul style="list-style-type: none"> - samostatně vybere vhodné náčiní a pomůcky podle typu hry - zkoumá různá témata a konflikty na základě vlastního jednání a vytváří tématům krátké improvizace - zná a samostatně připraví několik her, vybere nebo vyrobí vhodné pomůcky 	<ul style="list-style-type: none"> - hry s různými náměty – vyjádření lidské vlastnosti - krátkou improvizací (vlastnosti, které nebyly v předešlém období probírány – nutnost 	7. - 10.	<p>Osobnostní a sociální rozvoj – komunikace, rozvoj smyslového vnímání</p>	

		správného pochopení žáky) - hry pro rozvoj smyslového vnímání			
- zná různé relaxační techniky, umí se uvolnit	- zná základní relaxační techniky	- relaxační techniky – praktické ukázky	7. - 10.	Osobnostní a sociální rozvoj – sebepoznání a sebepojetí, relaxace	
- pasivně zná základní hudebně- dramatické formy	- na videoukázkách pozná a ve znakovém jazyce pojmenuje základní hudebně – dramatické formy	- hudební pohádka, tance, hra se zpěvy, opera, muzikál	7. - 10.		